

295. Bijbelboeken (1)

1. Genesis. Zij werkten in het zweet huns aanschijns. De duivel wordt ook aartsleugenaar genoemd. Abrammetje spelen is trachten zich te redden door de halve waarheid te zeggen. De oude Adam kan bovenkomen, maar je kan hem ook afleggen. Het is niet goed dat de mens alleen zij. De Sefarden (Sefardim) moet je niet verwarren met de Asjkenazim. De Euromast is zo hoog als de toren van Babel (die werd niet afgebouwd vanwege de Babylonische spraakverwarring). In dat parlement is het een compleet Babel. In datzelfde parlement heerste een babylonische spraakverwarring. Bdelium (bedolah) is een welriekende gom. De mens is beelddrager Gods. De boom der kennis van goed en kwaad stond in de Hof van Eden. De Chiwwieten zijn een Kanaänitische volksgroep. De Eufraat is de langste rivier in Mesopotamië. De mens is naar Gods beeld en gelijkenis geschapen. Gods Geest was over hem gekomen. Zorg dat je geen Jakobs stem hebt bij Ezaus handen. Dat mocht je willen: een jakobsdood sterven. Het zijn allen geen jozefs: weinigen zijn de ware jozef (jakob). Wat gebeurt er als een kuise jozef en een kuise suzanna elkaar treffen? Eva is de moeder van alle levenden. Voor een schotel linzen (vergelijk: linzensoep) kun je het eerstgeboorterecht verkopen. Dat is een rib uit je lijf. Tot stof zult gij wederkeren. Het gaat haar naar de wijze der vrouwen. Hun devies: après nous le déluge (na ons de zondvloed; wie dan leeft, die dan zorgt). De Zoutzee is de Dode Zee (en de Rode Zee de Rietzee of Schelfzee).

2. Exodus. In de zomer heb je soms een vakantiegangersexodus. Het tweede boek van Mozes, het Oude Testament (afkorting: O.T.) is Exodus; de Hebreeuwse en Joodse naam is Sjemat. Sin is de woestijn op het Arabisch Schiereiland waar de Israëlieten doorheen trekken op hun tocht van Egypte naar Kanaän. De Sinaï (ook: Horeb) is het gebergte tussen de Golf van Suez en die van Akaba, waar Mozes de stenen tafelen met de tien geboden (de tien voornaamste voorschriften van de mozaïsche wet, synoniem: decaloog) ontvangt. Het slijk der aarde wordt wel aangeduid met Mozes en de profeten (naar: moos, Bargoens voor geld). Zippora (Sippora), vrouw van Mozes, was de dochter van de Midjanitische (uit het land Midjan) priester Jetro. Mara is de pleisterplaats van de Israëlieten in de woestijn, waar Mozes bitter in zoet water verandert. De God Israëls waakt over de kinderen Israëls. Koningen bij de gratie Gods waren gezalfden des Heren. Figuurlijk worden met Mozes en Aäron ook wel staat en kerk aangeduid.

3. Leviticus. Dit derde boek wordt ook wel Wajikra (Joods en Hebreeuws) genoemd. Het bevat de verordeningen voor de levieten (de levitische wet). Een Leviet is lid van de stam Levi. Iemand de levieten lezen is hem streng berispen. Een zoutverbond was een verbond, door het gebruik van zout bezegeld en als onverbrekkelijk geldend. Een zondebok was bij de oude Israëlieten de bok die de woestijn werd ingejaagd (zoals je een hond de tuin injaagt), nadat hij met al de ongerechtigheden van het volk was beladen (bestemming: de demon Azazel). Vandaar: iemand de woestijn insturen (zoals je een hond de tuin instuurt), hem als zondebok wegsturen, ontslaan. Grote verzoendag houden is zich wassen en verschonen, schoon linnengoed aandoen (genoemd naar de Grote Verzoendag, Jom Kipoer). Sukkot is de oorspronkelijke naam van het Loofhuttenfeest. Caritas is naastenliefde.

4. Numeri. Het vierde boek (boek der getallen) wordt ook wel Bemidbar (Bamidbar) genoemd. Je kunt het best de koninklijke weg gaan. Rubenieten zijn afstammelingen van Ruben. Nebo is de berg in Moab, waar Mozes, na het beloofde land te hebben gezien, sterft. Het gouden kalf aanbidden is onderdanige hulde aan rijke mensen bewijzen. Een kalf Mozes is een goedsul, een goedzak, een goeie sul. Op de berg Hor stierf Aäron. Spreken voordat men iets gevraagd wordt, is Bileams ezel slachten (naar Numeri 22:28). In het dal Eskol waren grote druiventrossen te vinden. Een enakskind is een reus van een kerel (zo genoemd naar Enak). Pieter was de benjamin van het gezin. De ark van het verbond vergezelde het volk op de gehele tocht.

5. Deuteronomium. Dit vijfde boek behoort niet tot de deuterocanonieke boeken (de Wijsheid van Salomo wel). Gewestelijk is een arme tobias een sukkel. Volksgunst is wispelturig: vandaag hosanna, morgen stenigt (archaïsch) hem. Het sjema jisraël is een van de belangrijkste joodse gebeden, onder

andere voorkomend in het ochtend- en avondgebed, bestaande uit drie Thoragedeelten. Ramot is een stad in Gilead, gelegen ten noorden van de Jabbok. Ook theologische studenten doen hun propjes (propedeutisch examen) en kandjes (kandidaatsexamen). Het zwagerhuwelijk is het leviraatshuwelijk. Zeg tegen iemand die veel 'och' zegt: 'Och (NBG: Og) was de koning van Bazan' (NBG: Basan).

5. Bekend zijn de ceders van de Libanon. Gij zult de naam des Heren niet misbruiken (NBG; Statenvertaling: niet ijdelijk gebruiken). De Hermon is een uitloper van de Antilibanon. Het huis des Heren is de kerk (het gebouw). Boosaardige, slechte mensen worden kinderen Belials genoemd. Amen op iets zeggen is ergens mee instemmen, zeker als een volk dat twaalfmaal doet.

6. Jozua (6^e, zesde boek). Tyrus is een Fenicische (Foenicische) havenstad, vaak genoemd samen met Sidon. In Silo staat in de dagen van Eli en Samuel de ark. Ook in Kirjat-Jearim staat de ark 20 jaar. Rachab was een hoer in Jericho. De Karmel is een berg aan de Middellandse Zee. Het nieuwe Jeruzalem is een geestelijke heil(s)staat, het Jeruzalem van het noorden is Antwerpen, het hemelse Jeruzalem is het Godsrijk, de hemel, 'het volgend jaar in Jeruzalem' is een Joodse afscheidsgroet en een vreemdeling in Jeruzalem is iemand die van niets weet.

7. De wallen van Jericho konden het ver dragende bazuingeschal niet verdragen. Ga naar Jericho, tot uw baard gegroeid is en kom dan weder (wacht nog een poosje). Een roos-van-jericho (jerichoroos, anastatica) is een eenjarige, kruisbloemige plant. Gat was een Filistijnse stad. Daar zijn heel wat goede voornemens naar de filistijnen geholpen. Het is goed de oude Adam af te leggen. Kinderen van Adam zijn neven (en nichten, voegde de feministe eraan toe), familie van Adamswege.

8. Rechters (7, vroeger: Richteren). Sterven is tot zijn vaderen vergaderd worden (vergelijk: ad patres gaan). Terafim zijn voorwerpen die in het oude Israël bij de cultushandelingen werden gebruikt. De simonsverzuchting (nog één keer, Heer) is genoemd naar Simson. Met een anders kalf ploegen is stiekem het werk van een ander gebruiken. Ik vond de koninklijke kerstboodschap maar matig. Het werkwoord jeremiëren slaat terug op Jeremia. Een gideonsbende is een kleine troep van uitgelezen strijders (naar Rechters 7:1-8). De Geest des Heren was in hem gevaren. In Bijbeltaal is 'van Dan tot Berseba' het hele land door.

9. Ruth (8). Ruth is een Moabitische vrouw, getrouwd met een van de zonen van Elimelech, die wegens hongersnood uit Betlehem naar Moab is getrokken. Als haar man daar sterft, gaat Ruth met haar schoonmoeder Noömi (voorheen: Naomi) naar Betlehem, waar zij trouwt met Boaz. Uit dit huwelijk wordt Obed (hij was de vader van Isäi) geboren, voorvader van David (die was een man naar Gods hart). Ruth behoort tot de hagiografen (Geschriften, zie in Van Dale bij Tenach en eventueel ook bij Thora), Hebreeuwse boeken van het O.T. die als laatste in de canon werden opgenomen. Als je zo rijk als Boaz bent, ben je heel rijk.

10. 1 en 2 Samuel (9, 10). NB Alleen Reüel (zoon van Esau, NBG) schrijf je met een trema. Het volk Sions (de dochter van Sion) is het Joodse volk. De Profeten zijn 16 boeken in het O.T. Is Saul ook onder de profeten (gaat het zijn pet niet te boven)? Krethi en Plethi duidt een lijfwacht van keurtroepen aan. 't Is David en Jonathan, het zijn twee dikke vrienden. Een achitofel is een niet te vertrouwen raadgever. Zijn wij niet allen kinderen des doods?

Rein Leentfaar